

Sygn. akt VU 627/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Romuald Kompanowski

Protokolant st. sekr. sądowy Justyna Dzikowska

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2018 r. w Kaliszu

odwołania (...) Sp. z o.o.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 4 czerwca 2018 r.:

Nr (...) dot. B. D.,

Nr (...) dot. M. B.,

Nr (...) dot. A. A.,

Nr (...) dot. S. K.,

Nr (...) dot. A. K.

w sprawie

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie ubezpieczenia dot. B. D., A. K., M. B., A. A., S. K.

1. **Oddala odwołania.**

2. **Zasądza od odwołującego (...) Sp. z o.o. w K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 2820 zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa procesowego.**

3. **Pozostałą częścią kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego nie obciąża odwołującego.**

UZASADNIENIE

Decyzjami z 4 czerwca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, iż następujące osoby podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu u płatnika składek: (...) Sp. z o.o. w K. jako osoby wykonujące prace na podstawie umowy agencyjnej, zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia przy uwzględnieniu okresów i podstaw wymiaru składek wskazanych w decyzjach, a mianowicie:

B. D. w okresach: 18.04.2013 – 29.04.2013, 6.05.2013 – 29.05.2013, 1.07.2013 – 30.07.2013, 12.08.2013 – 30.08.2013, 2.09.2013 – 30.10.2013, 4.11.2013 – 29.11.2013, 2.12.2013 – 20.12.2013, 2.01.2014 – 31.01.2014, 2.06.2014 – 29.06.2014, 1.07.2015 – 31.07.2015, 3.08.2015 – 30.10.2015, 2.11.2015 – 18.12.2015,

M. B. w okresie 25.08.2015 – 30.10.2015,

A. A. w okresach: 2.01.2013 – 31.01.2013, 4.02.2013 – 27.02.2013,

S. K. w okresach: 18.04.2013 – 29.04.2013, 6.05.2013 – 29.05.2013, 1.07.2013 – 30.07.2013, 12.08.2013 – 30.08.2013, 2.09.2013 – 30.10.2013, 4.11.2013 – 29.11.2013, 2.12.2013 – 20.12.2013, 2.01.2014 – 30.01.2014, 2.06.2014 – 29.06.2014, 18.05.2015 – 29.05.2015, 1.06.2015 – 31.07.2015, 3.08.2015 – 30.10.2015, 2.11.2015 – 18.12.2015,

A. K. w okresie 1.07.2015 – 31.07.2015

Od powyższych decyzji odwołanie złożył (...) Sp. z o.o. w K., domagając się ich zmiany i ustalenia, iż wspomniane osoby jako wykonawcy umów o dzieło nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu w okresach objętych spornymi decyzjami.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd potraktował jako stronę postępowania: B. D., M. B., A. A. zamężną K., S. K., A. K.. B. D., M. B., A. A. zamężną K., S. K. poparli odwołanie. A. K. nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił co następuje.

Poza sporem jest prowadzenie przez odwołującą spółkę działalności produkcyjnej związanej z przemysłem metalowym. W spornym okresie firma zatrudniała pracowników na stanowiskach kierowniczych oraz na stanowiskach produkcyjnych.

Płatnik składek aby zrealizować zadania związane z pakowaniem wykonanych w zakładzie elementów metalowych, stanowiących części składowe maszyn i urządzeń, zawierał umowy zatytułowane „umowy o dzieło” z różnymi osobami, w tym z osobami objętymi niniejszą sprawą: B. D., M. B., S. K., A. K.. Usługa wykonywana była dla płatnika na terenie jego zakładu. Wykonanie zadania polegało na wybraniu kartonu odpowiedniej wielkości stosownie do rozmiarów pakowanego elementu, złożeniu tego kartonu, owinięcie w papier pakowanego elementu, włożenie tak owiniętego elementu do kartonu i zamknięcie kartonu. Przed przystąpieniem do tych czynności, wykonawca oglądał element przeznaczony do zapakowania czy nie zawiera widocznych wad mimo, że produkt podlegał wcześniej kontroli jakościowej. W chwili zawierania wskazanych wyżej umów, żadna z osób wskazanych w umowach jako wykonawca nie była zatrudniona u odwołującego jako pracownik.

dowód : zeznania świadka A. B. w sprawie VU 665/18, zeznania ubezpieczonych: B. D., M. B., S. K..

A. A. zamężna K. w okresach objętych decyzją określającą jej status w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym realizowała, w ramach zawartej z odwołującym umowy zatytułowanej „umowa o dzieło” zadania polegające na segregowaniu znajdującej się u odwołującego dokumentacji pracowniczej zarówno osób aktualnie zatrudnionych u odwołującego jak i osób, które zaprzestały świadczenia pracy. Przekazane wykonawcy dokumenty były najpierw były układane chronologicznie po czym wkładane były do odpowiednich teczek prowadzonych dla każdego zatrudnionego przez odwołującą spółkę. W przypadku gdy zachodziła konieczność założenia karty przeglądowej dla danej teczki to wykonawca taką kartę sporządzał. Zanim A. A. przystąpiła do wykonywania wskazanych czynności, zapoznała się z powszechnymi przepisami określającymi zasady prowadzenia akt osobowych pracowników.

dowód: zeznania ubezpieczonej A. A. zamężnej K..

Osoby wykonujące wskazane wyżej prace otrzymywały wynagrodzenie w oparciu o sporządzony z udziałem wykonawcy i kierownika danej komórki organizacyjnej odwołującego, w której wykonawca wykonywał wskazane wyżej zadania protokół zdawczo – odbiorczy wykonania dzieła. W oparciu o taki protokół służby księgowe odwołującego sporządzały raport miesięczny dla wykonawcy po czym odpowiednie środki pieniężne przelewane były na konto bankowe wykonawcy. Z kwoty brutto potrącana była tylko zaliczka na podatek dochodowy.

dowód: protokoły zdawczo – odbiorcze, raporty miesięczne, zestawienia przelewów w aktach ZUS.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13.10.1998 r., osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Na podstawie zaś art. 66 ust. 1 pkt 1 e ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27.08.2004 r. (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz.581.) obowiązującej od dnia 1.10.2004 r. osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego.

Stosownie do art. 36 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązkiem płatnika składek – z mocy art. 46 ust. 1 i art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – jest obliczanie, rozliczanie i opłacanie należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy oraz przysyłanie w wyznaczonym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłacanie składek za dany miesiąc.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 (to jest przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia), jeżeli w umowie określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest kwalifikacja prawna czynności wykonywanych w ramach opisanych wcześniej umów nazwanych umowami o dzieło.

Stosownie do art. 734 § 1 k.c. przez umowę **zlecenia** przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie, przy czym do umowy o świadczenie usług stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.). W doktrynie panuje pogląd, że przedmiotem umowy o świadczenie usług jest dokonanie określonej czynności faktycznej, która nie musi prowadzić do osiągnięcia indywidualnie oznaczonego rezultatu. Chodzi tu zatem o umowy zobowiązujące do dokonania jednej lub wielu czynności faktycznych (także stałego ich dokonywania).

Stosownie zaś do treści art. 627 k.c. przez umowę o **dzieło** przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Przedmiotem umowy jest zatem zobowiązanie do wykonania określonego dzieła, które może mieć charakter materialny, jak i niematerialny, zaś sama umowa jest umową rezultatu.

Umowa o dzieło, zresztą podobnie jak i zlecenia/świadczenia usług została w pełni uregulowana w kodeksie cywilnym. Zatem ustalając charakter prawny zawartej pomiędzy stronami czynności prawnej, badać należy poszczególne cechy

tych umów określone w przepisach kodeksu cywilnego. Przepisy o zleceniu nie mają zastosowania do czynności będących przedmiotem umowy o dzieło, bowiem wykonanie dzieła, zgodnie z prezentowanym w doktrynie poglądem, nie mieści się w pojęciu usługi w i rozumieniu art. 750 k.c.

Umowę o dzieło zalicza się do kategorii „umów rezultatu” i przeciwstawia umowie zlecenia - jako „umowie o staranne wykonanie usługi”. W odróżnieniu od umowy zlecenia, umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Tymczasem umowa zlecenia takiego rezultatu - jako koniecznego do osiągnięcia -nie akcentuje. Elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia nie jest zatem wynik, lecz starania podejmowane w celu osiągnięcia tego wyniku /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 21.12.1993 r. sygn. III AUr 357/93. opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych rok 1994, Nr 6, póź. 49, str. 63; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 26.01.2006 r. sygn. III AUa 1700/05, opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych rok 2008, Nr 3, póź. 5, str. 55; wyrok Sądu Najwyższego z 13.03.1967 r. sygn. I CR 500/66; opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 1968, Nr 1, póź. 5/.

Dzieło nie musi mieć cech indywidualności w takiej mierze jak utwór, nie zawsze musi być tworem jedynym i niepowtarzalnym, chronionym prawem autorskim i wymagającym od jego autora posiadania specjalnych umiejętności, tym niemniej musi być wyrazem kreatywności, umiejętności, myśli technicznej i powinno być przedmiotem zindywidualizowanym już w samej umowie. Dzieło stanowi zawsze zjawisko przyszłe, jest czymś, co w chwili zawarcia umowy nie istnieje, lecz ma dopiero powstać w jakiejś określonej przyszłości. Rezultat, o jaki umawiają się strony, musi być z góry określony, i może przyjmować zarówno postać materialną jak i niematerialną. Cechą konstytutywną umowy o dzieło jest, aby rezultat ten był obiektywnie osiągalny i w konkretnych warunkach pewny. Dzieło musi mieć indywidualny charakter i odpowiadać osobistym potrzebom zamawiającego. Podkreślenia wymaga, że celem umowy o dzieło nie jest czynność (samo działanie lub zaniechanie), która przy zachowaniu należytej staranności prowadzić ma do określonego w umowie rezultatu, lecz samo osiągnięcie tego rezultatu. W umowie o dzieło chodzi zawsze o osiągnięcie umówionego rezultatu, niezależnie od rodzaju i intensywności świadczonej w tym celu pracy i staranności. (patrz: wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21.12.1993 r. III AUr 357/93).

Umowa o świadczenie usług natomiast jest umową starannego działania, jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu. W umowie zlecenie można wskazać rezultat, który powinien być osiągnięty, a podejmujący zlecenie powinien podejmować starania by go osiągnąć. Jednak w odniesieniu do umowy zlecenia po pierwsze nie da się określić zamierzonego rezultatu w sposób pewny, a po drugie nie sposób przewidzieć, w jakim stopniu zostałyby on osiągnięty.

Sposób wykonania dzieła pozostawiony jest w zasadzie uznaniu przyjmującego zamówienie, byleby dzieło miało przymioty ustalone w umowie lub wynikające z charakteru danego dzieła. Przyjmujący zamówienie nie ma także, co do zasady, obowiązku osobistego wykonania dzieła, chyba że wynika to z umowy lub charakteru dzieła (np. dzieło artystyczne). Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu zawsze obciąża przyjmującego zamówienie. Przy czym odpowiedzialność przyjmującego zamówienie w wypadku nieosiągnięcia celu umowy, jest odpowiedzialnością za nieosiągnięcie określonego rezultatu, a nie za brak należytej staranności /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.03.2000 r. sygn. II UKN 386/99, opubl. OSNP2001/16/522/.

Poza sporem jest więc, że z umową rezultatu mamy do czynienia wtedy, gdy spełnienie świadczenia przez dłużnika polega na **doprowadzeniu do określonego efektu**. W tego typu umowach jedynie taki stan będzie uznany za wykonanie zobowiązania. Z kolei z umową starannego działania jest związany obowiązek dłużnika działania w sposób sumienny w kierunku osiągnięcia danego rezultatu, przy czym już samo sumienne działanie jest spełnieniem świadczenia, niezależnie czy ostatecznie zostanie osiągnięty zamierzony rezultat czy nie. (Kosmus B. artykuł „Kilka mitów z zakresu teorii umów” GSP 2000/2/309 teza 2).

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że oceniane umowy są umowami starannego działania, bowiem na ich podstawie zlecający oczekiwał zapakowania określonej ilości tulei i zestawów naprawczych a w przypadku umów zawieranych z A. A. – uporządkowania określonej ilości akt osobowych pracowników spółki. Każda

z tych prac pozostawała w związku z działalnością gospodarczą podmiotu zlecającego. W umowach czynnikiem kształtującym wynagrodzenie za wykonanie umowy była ilość końcowych operacji (zapakowanie podzespołu, uporządkowanie akt osobowych pracownika) bez sprecyzowania metodyki poszczególnych czynności składających się na końcowy efekt danej operacji. Te zasady określone były w odpowiedniej instrukcji, którą posługiwali się wszyscy wykonawcy zajmujący się pakowaniem bądź też wynikały z powszechnie obowiązujących pracodawcę przepisów regulujących zasady prowadzenia akt osobowych pracowników.

Umowy nie zawierały określenia oczekiwanego efektu. Wbrew przekonaniu odwołującego się oczekiwany przez niego efekt tych prac nie był sprecyzowany w umowie zatem nie stanowił dzieła. Za dzieło nie można bowiem uznać stanu, w jakim bliżej nieokreślone podzespoły mają być pakowane a w przypadku akt osobowych pracownika – porządkowane. Choć czynności te stanowią swoisty „rezultat”, jednak nie został on sprecyzowany w sposób możliwy do zweryfikowania i brak w nich jakiegokolwiek myśli twórczej czy technicznej, która składałaby się na określoną całość i byłaby jej integralnym elementem. Sposób pakowania zawsze musiał odpowiadać warunkom technicznym wskazanym przez odwołującego a w szczególności zgodności wybranego przez wykonawcę pudełka tekturowego z podzespołem, który do tego pudełka był wkładany. Nawet jeśli takie opakowanie przed użyciem było w formie złożonej i najpierw wykonawca musiał uformować karton nadając kształt pudełka to te czynności nie były na tyle istotne, by powodowały powstanie dzieła – tworu wynikającego z myśli twórczej wykonawcy. Formowanie pudełka, następnie owijanie podzespołu w papier i wkładanie go do uformowanego wcześniej pudełka, nawet jeśli wiązało się z wyborem właściwego co do rodzaju i wielkości pakowanego elementu, sprowadzało się co prawda do zachowania staranności ale nie prowadziło do powstania dzieła zindywidualizowanego w umowie.

Identycznie ocenić należało czynności przy porządkowaniu akt osobowych konkretnego pracownika.

Takie prace nie stanowią dzieła. Stanowią jedynie zespół czynności powtarzalnych, nieskomplikowanych, wymagających tylko starannego działania. Dzieło nie musi mieć cech indywidualnych jak utwór, nie zawsze musi być tworem jedynym, niepowtarzalnym, chronionym prawem autorskim i wymagającym od jego autora posiadania specjalnych umiejętności. Tym niemniej musi być wyrazem kreatywności, umiejętności, myśli technicznej i powinno być przedmiotem zindywidualizowanym już w samej umowie. (tak SA w Szczecinie w wyroku z 24.05.2013 r. sygn. akt. IIIAUa 22/13)

Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Gdańsku co do umów dotyczących prac polegających na sadzeniu i pielęgnacji roślin (wyrok z dnia 07.04.2016r. sygn. akt IIIAUa1942/15)

Choć wykonanie czynności podlegało weryfikacji, to jednak nie pod kątem wad fizycznych „dzieła” bo co najwyżej była to kontrola czy wykonawca nie zaniedbał dołożenia należytej staranności podczas podejmowanych prac (patrz wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku sygn. akt VU 87/13)

Dokonanie odbioru stanowi obowiązek zamawiającego i aktualizuje się w chwili stwierdzenia, że dzieło zostało wykonane zgodnie z umową. Brak precyzyjnego określenia w umowie rezultatu czynności, których wykonania podjęła się osoba świadczy o tym, że odbiór takich prac kłóciłby się z istotą odbioru dzieła w rozumieniu przepisu art. 627 k.c. Niedopuszczalne jest utożsamianie odbioru robót wyłącznie z policzeniem wykonanych sztuk. (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 5.04.2016r. w sprawie IIIAUa 1808/15, która dotyczyła szycia abażurów)

Skoro zatem podstawą cechą umowy o dzieło jest osiągnięcie konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu, to dla właściwej kwalifikacji takiej umowy rezultaty pracy wykonawcy dzieła powinny mieć taką formę, aby mogły być przedmiotem postrzegania, pozwalającym nie tylko odróżnić je od innych przedmiotów ale i uchwycić istotę osiągniętego dzieła. Samoistność dzieła polega na jego niezależności od twórcy oraz jego dalszym istnieniu i oddziaływaniu. Tego rodzaju samodzielność pozwala na zastosowanie przepisów o rękojmi za wady, aby możliwa była ocena czy dzieło zostało wykonane zgodnie z umową. (patrz wspomniany wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 5.04.2016r. IIIAUa 1808/15)

Powyższe cechy prac nie znajdują odniesienia w niniejszej sprawie, gdzie nie chodziło o pakowanie podzespołów czy porządkowanie akt osobowych w sposób dowolny, wykreowany przez wykonawcę, pozwalający odróżnić poszczególne elementy od innych.

Zamiar zawarcia umowy o dzieło, a także świadome podpisanie takiej umowy nie mogą zmienić charakteru zatrudnienia zainicjowanego taką umową, jeśli wykazuje ono w przeważającym stopniu cechy innego stosunku prawnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 315/07, LEX nr 470956).

Strony zakładając powtarzalną czynność leżącą w sferze starannego działania, definiującą umowę o świadczenie usług, nie mogły skutecznie zawrzeć umowy o dzieło. Zdaniem Sądu orzekającego czynności wykonywane przez osoby, których dotyczy niniejsza sprawa były w istocie realizowane w ramach umów starannego działania, mających charakter umów zlecenia, co rodzi obowiązek objęcia ich ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym oraz zdrowotnym i wypadkowym z tytułu wykonywania umów zlecenia na rzecz firmy

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. w punkcie pierwszym wyroku oddalił odwołania.

W pkt 2 i 3 sentencji wyroku Sąd orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 102 k.p.c. a nadto § 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804 t.j.), przyjmując stawki wynagrodzenia odpowiednio do wartości sporu podanej w odpowiedzi na odwołanie w odniesieniu do każdego z ubezpieczonych przyjmując, że tożsamość roszczeń wynikających ze złożonych odwołań oraz rozpoznanie ich w jednym postępowaniu uzasadniają częściowe obciążenie strony odwołującej kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.